

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL CERCETĂRII, INOVĂRII ȘI DIGITALIZĂRII

ORDIN

privind aprobarea Direcțiilor de acțiune pentru implementarea serviciului universal în domeniul comunicațiilor electronice

Având în vedere Ordinul ministrului cercetării, inovării și digitalizării nr. 21.364/2022*) privind stabilirea atribuțiilor, responsabilităților și delegarea unor competențe Secretarilor de Stat, Subsecretarului de Stat, Secretarului General și Secretarului General Adjunct în cadrul Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării, cu modificările și completările ulterioare,

luând în considerare:

— prevederile art. 4 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 212/2020 privind stabilirea unor măsuri la nivelul administrației publice centrale și pentru modificarea și completarea unor acte normative, aprobată cu modificări prin Legea nr. 109/2021;

— prevederile art. 77 alin. (1), art. 77¹ și 77² din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 140/2012, cu modificările și completările ulterioare;

— Nota de fundamentare privind îndeplinirea prevederilor art. 77 alin. (1), art. 77¹ și 77² din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, referitor la necesitatea aprobării Direcțiilor de acțiune pentru implementarea serviciului universal în domeniul comunicațiilor electronice, înregistrată la Direcția comunicații electronice cu nr. 195 din 26.01.2023,

în temeiul prevederilor art. 12 alin. (1) și (3) din Hotărârea Guvernului nr. 371/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul cercetării, inovării și digitalizării emite prezentul ordin.

Art. 1. — Începând cu data intrării în vigoare a prezentului ordin se aprobă Direcțiile de acțiune pentru implementarea serviciului universal în domeniul comunicațiilor electronice, prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul cercetării, inovării și digitalizării,
Sebastian-Ioan Burduja

București, 16 februarie 2023.
Nr. 20.250.

*) Ordinul ministrului cercetării, inovării și digitalizării nr. 21.364/2022 nu a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I.

ANEXĂ

DIRECȚIILE DE ACȚIUNE pentru implementarea serviciului universal în domeniul comunicațiilor electronice

1. Necesitatea implementării serviciului universal în sectorul comunicațiilor electronice

În România, sectorul comunicațiilor a cunoscut, în ultimii ani, o evoluție deosebit de dinamică, având ca principală caracteristică ritmul constant de creștere a investițiilor, pe fundalul unor evoluții tehnologice spectaculoase.

Comunicațiile electronice reprezintă astăzi pentru România, ca și pentru majoritatea statelor lumii, un sector strategic al economiei naționale. Amploarea investițiilor atrase, expansiunea rapidă și, mai ales, capacitatea de a induce un efect multiplicativ de creștere economică, prin potențialul deosebit de stimulare a dezvoltării altor sectoare, au transformat comunicațiile

importante motoare ale economiei, atât la nivelul fiecăruia dintre statele lumii, cât și la nivel global.

Promovarea intereselor utilizatorilor finali reprezintă un obiectiv specific de importanță majoră pentru dezvoltarea sectorului comunicațiilor. Instrumentele la care statul trebuie să recurgă pentru atingerea acestui obiectiv sunt multiple și complexe, mergând de la impunerea unor obligații de transparență menite să ajute utilizatorii finali în luarea unei decizii informate până la protejarea acestora în relația cu furnizorii prin mecanismele de soluționare a litigiilor, administrate de autoritatea de reglementare. Totodată, statul trebuie să vegheze la implementarea unor sisteme adecvate de apărare a dreptului la viață privată în acest sector, în vederea combaterii

comunicație, precum și la asigurarea integrității și securității rețelelor publice de comunicații electronice. De asemenea, promovarea intereselor specifice ale utilizatorilor cu nevoi sociale speciale trebuie să constituie o prioritate, în spiritul politicilor europene de promovare a incluziunii sociale.

În centrul oricărui program de acțiuni destinat promovării intereselor utilizatorilor finali trebuie să se afle însă definirea și implementarea unei politici publice, însoțită de măsuri strategice pentru definirea caracteristicilor implementării unui serviciu universal eficient și coerent. Accesul la un set minim de servicii de comunicații electronice este considerat esențial pentru integrarea utilizatorilor în comunitate și, în sens mai larg, în societatea informațională. Serviciile de comunicații electronice depășesc latura personală și de afaceri a comunicării, constituind un instrument esențial pentru furnizarea către public a tuturor tipurilor de informații, bunuri și servicii, atât de către sectorul public (servicii sociale, de învățământ sau medicale, de exemplu), cât și de către sectorul privat (serviciile societății informaționale).

Cei care nu au acces la servicii de comunicații electronice riscă să fie marginalizați în societatea secolului XXI.

La rândul lui, conceptul de serviciu universal trebuie să evolueze odată cu progresele tehnologice și cu evoluția pieței și a cererii utilizatorilor, fiind văzut ca o plasă de siguranță menită să garanteze faptul că cel puțin un set de servicii minime este disponibil pentru toți, la un preț accesibil, în cazul în care un risc de excludere socială generat de lipsa unui astfel de acces îi împiedică pe cetățeni să participe pe deplin la societate din punct de vedere social și economic.

Totodată, „tehnologiile digitale pot contribui în mod semnificativ la atingerea obiectivelor Pactului ecologic european (Green Deal). Adoptarea soluțiilor digitale și utilizarea datelor vor contribui la tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic, circulară și mai rezilientă. Înlocuirea călătoriilor de afaceri cu videoconferințe reduce emisiile, în timp ce tehnologiile digitale permit procese mai ecologice în agricultură, energie, clădiri, industrie sau planificare urbană și servicii, contribuind astfel la obiectivul propus de Europa de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră cu cel puțin 55% până în 2030 și la o mai bună protecție a mediului nostru”.¹

2. Cadrul legal

La nivel european, comunicațiile electronice sunt reglementate prin Directiva (UE) 2018/1.972 a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice, transpusă în legislația națională în principal prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 140/2012, cu modificările și completările ulterioare (denumită în continuare *OUG nr. 111/2011*), cele mai recente amendamente ale acestui act normativ fiind aduse de Legea nr. 198/2022 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul comunicațiilor electronice și pentru stabilirea unor măsuri de facilitare a dezvoltării rețelelor de comunicații electronice.

OUG nr. 111/2011 este așadar actul normativ ce stabilește cadrul de reglementare primar în domeniul comunicațiilor electronice în România. Prezentul document are în vedere prevederile cap. VI — Serviciul universal din OUG nr. 111/2011.

Printre elementele de noutate aduse de noul cadru de reglementare se numără revizuirea scopului serviciului universal prin eliminarea unor servicii. Astfel, componentele serviciului universal rămân, potrivit noilor dispoziții, serviciul funcțional de acces la internet în bandă largă și serviciile de comunicații de

voce, privite atât din perspectiva accesibilității tarifelor pentru consumatori, cât și din cea a disponibilității la punct fix.

Astfel, art. 76 alin. (1) din OUG nr. 111/2011 stabilește că „Accesul la serviciul universal reprezintă asigurarea disponibilității pentru toți utilizatorii finali, respectiv a accesibilității din punctul de vedere al prețului pentru consumatori, în ceea ce privește un set minim de servicii de acces funcțional la internet în bandă largă și de servicii de comunicații de voce, la un nivel determinat de calitate, pe teritoriul național, inclusiv la conexiunea aferentă, la punct fix”.

Totodată, conform art. 77 alin. (1) din același act normativ, ministerul de resort în domeniul comunicațiilor electronice, respectiv Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării (denumit în continuare *MCID*), „adoptă politica și strategia privind implementarea serviciului universal, cu respectarea principiilor transparenței, obiectivității, proporționalității și nediscriminării”.

În ceea ce privește asigurarea accesibilității din punctul de vedere al prețului, precizăm că, potrivit art. 77¹ alin. (2) din OUG nr. 111/2011, „(2) În cazul în care stabilește, luând în considerare condițiile naționale, că tarifele cu amănuntul pentru serviciile prevăzute la art. 76 alin. (1) nu sunt accesibile pentru consumatorii cu venituri mici sau cu nevoi sociale speciale, ANCOM poate obliga, prin decizie, furnizorii de servicii de acces la internet și de comunicații de voce să ofere acestor consumatori opțiuni tarifare sau pachete tarifare diferite de cele practicate în condiții comerciale normale, pentru a se asigura că persoanele cu venituri mici sau cu nevoi sociale speciale au acces la și utilizează, la tarife accesibile, servicii de acces funcțional la internet în bandă largă și de comunicații de voce cel puțin la punct fix”. Stabilirea categoriilor de persoane care pot beneficia de opțiuni sau pachete tarifare, dar și a eventualelor măsuri alternative sau complementare de sprijin pentru nevoi de comunicare, precum și a categoriilor de persoane care pot beneficia de acestea constituie aspecte care trebuie reglementate prin prezentul document de politici publice.

În situații excepționale, în special în cazul în care impunerea obligațiilor prevăzute mai sus în sarcina tuturor furnizorilor de servicii de acces la internet și de comunicații de voce ar constitui o sarcină administrativă sau financiară excesivă pentru stat sau pentru furnizorii de servicii de acces la internet și de comunicații de voce, prin decizia Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (*ANCOM*) se pot impune respectivele obligații prin implementarea procedurii de desemnare a unuia sau mai multor furnizori de serviciu universal.

Potrivit prevederilor art. 77² din OUG nr. 111/2011, în ceea ce privește asigurarea disponibilității serviciilor din sfera serviciului universal, beneficiarii acestor servicii sunt utilizatorii finali, respectiv persoanele fizice sau juridice care nu furnizează rețele publice de comunicații electronice sau servicii de comunicații electronice destinate publicului. De asemenea, dacă ANCOM va stabili că, pe întreg teritoriul național sau în diferite părți ale acestuia, disponibilitatea la punct fix a serviciului de acces funcțional la internet în bandă largă și a serviciilor de comunicații de voce nu poate fi asigurată în circumstanțe comerciale obișnuite sau prin intermediul altor instrumente de politică publică, cum ar fi, de exemplu, proiectele dezvoltate cu fonduri europene prin politicile de coeziune ale Uniunii Europene, ANCOM poate impune obligații de serviciu universal adecvate pentru a da curs tuturor cererilor rezonabile ale utilizatorilor finali privind accesul la serviciile respective în părțile relevante ale teritoriului național.

¹ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor COM (2021) 118 Busola

În acest context se impune a fi subliniat faptul că, potrivit considerentului 229 din Directiva (UE) 2018/1.972, „Piața deține un rol major în asigurarea disponibilității accesului la internet de bandă largă cu o capacitate în continuă creștere. În zonele în care piața nu ar da rezultatele așteptate, alte instrumente de politică publică de sprijinire a disponibilității conexiunilor de acces adecvat la internet de bandă largă par, în principiu, mai eficiente din punctul de vedere al costurilor și mai puțin susceptibile să genereze denaturări ale pieței decât obligațiile de serviciu universal, de exemplu, recurgerea la instrumente financiare cum ar fi cele disponibile în cadrul Fondului european pentru investiții strategice și al Mecanismului pentru interconectarea Europei, utilizarea finanțării publice din fondurile structurale și de investiții europene, stabilirea unor obligații în materie de acoperire care să însoțească drepturile de utilizare a spectrului de frecvențe radio pentru a sprijini instalarea rețelelor de bandă largă în zone cu o densitate mai mică a populației și investițiile publice în conformitate cu normele Uniunii privind ajutoarele de stat”.

Prin urmare, impunerea unor obligații de serviciu universal în vederea asigurării disponibilității serviciilor din sfera serviciului universal nu ar trebui să constituie un scop în sine, utilizarea mecanismului de serviciu universal fiind subsidiară utilizării altor mecanisme, cu un potențial de distorsionare a pieței mai mic decât mecanismul de serviciu universal.

Conform dispozițiilor art. 77 alin. (12) din OUG nr. 111/2011, în ceea ce privește serviciile de acces la internet în bandă largă furnizate la punct fix, acestea sunt caracterizate de o conexiune ce oferă acces funcțional la internet, definită pe baza unei liste minime de servicii online ce permit participarea utilizatorilor finali la beneficiile digitalizării.

În ceea ce privește viteza maximă de transfer al datelor pentru serviciile prevăzute mai sus, Ordinul ministrului cercetării, inovării și digitalizării nr. 21.960/2022 pentru stabilirea caracteristicilor serviciului de acces funcțional la internet în bandă largă al persoanelor fizice, prin intermediul unei conexiuni la un punct fix, stabilește viteza de transfer al datelor necesară pentru descărcare (download) la 100 megabiți/secundă (Mbps) pentru serviciul universal. În acest sens se au în vedere dispozițiile art. 3 alin. (3) din ordinul menționat anterior, care stabilesc faptul că aceste caracteristici „vor fi avute în vedere și la implementarea măsurilor privind serviciul universal în domeniul comunicațiilor electronice, în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 140/2012, cu modificările și completările ulterioare.”

3. Obiectivele politicii publice privind implementarea serviciului universal

Așa cum este precizat mai sus, modificările legislative au introdus schimbări importante în ceea ce privește definirea serviciilor incluse în sfera serviciului universal. În pas cu schimbările tehnologice ample și cu extinderea spațiului de lucru prin regimul de telemuncă, adoptat de tot mai mulți operatori economici, a devenit imperativă revizuirea cadrului de reglementare în ceea ce privește setul minim de servicii incluse în sfera serviciului universal care să asigure o participare egală a tuturor utilizatorilor finali la mediul socioeconomic.

Accesul la aceste resurse este o componentă esențială în demersurile Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării (MCID) pentru creșterea gradului de competențe digitale și digitalizarea administrației publice și a mediului economic, componente-cheie ale indicelui economiei și societății digitale (DESI) prin care Comisia Europeană monitorizează progresele înregistrate de

statele membre în domeniul digital. Astfel, o administrație digitală este o administrație care are în centru nevoile utilizatorului final și care pune la dispoziția acestuia resursele statului, reprezentând o schimbare de la paradigma statului centrist cu utilizatorul final în slujba administrației publice. De asemenea, un mediu economic digital prioritizează meritocrația în dauna localizării geografice, creând o valoare economică sporită și competitivitate într-o piață globală din ce în ce mai integrată.

Devin astfel primordiale disponibilitatea și accesibilitatea serviciilor de acces funcțional la internet în bandă largă complementate cu serviciile de voce, prin conexiunea aferentă, la punct fix.

La nivelul Uniunii Europene a fost adoptat documentul privind Calea către Deceniul Digital², un program de politici care instituie un mecanism de monitorizare și cooperare pentru a atinge obiectivele și țintele comune pentru transformarea digitală a Europei până în anul 2030. Acest cadru de guvernare se bazează pe un mecanism anual de cooperare care implică Comisia Europeană și statele membre. Comisia va elabora traiectoriile preconizate ale UE pentru fiecare obiectiv împreună cu statele membre, care propun, la rândul lor, foi de parcurs strategice naționale pentru a atinge aceste obiective. În ceea ce privește conectivitatea, documentul stabilește obiectivul de a avea conexiuni care permit acces la rețele de mare capacitate de 1.000 Mbps (conectivitate gigabit) în fiecare gospodărie din Uniunea Europeană la nivelul anului 2030.

MCID își propune prin intermediul prezentului document să întreprindă pașii necesari în direcția atingerii acestor deziderate.

3.1. Asigurarea disponibilității serviciilor din sfera serviciului universal

În vederea atingerii obiectivelor legate de asigurarea disponibilității serviciilor de acces funcțional la internet în bandă largă și a serviciilor de voce, prin conexiunea aferentă, la punct fix, statele membre au la dispoziție o serie de pârghii, ca, de exemplu, instrumente de politică publică (scheme de sprijinire a utilizării serviciilor de comunicații, fonduri de coeziune etc.) sau instituirea unui mecanism de serviciu universal.

Astfel, pentru o abordare coerentă și unitară a problematicii asigurării disponibilității serviciilor de acces funcțional la internet în bandă largă și a serviciilor de voce, prin conexiunea aferentă, la punct fix, se impune o utilizare graduală, etapizată, a acestor pârghii, pentru a asigura o minimă distorsionare a pieței, precum și promovarea concurenței.

Acest principiu reiese, de altfel, și din dispozițiile Directivei (UE) 2018/1.972, transpusă prin art. 77² din OUG nr. 111/2011, potrivit cărora ANCOM poate impune obligații de serviciu universal cu privire la disponibilitatea serviciilor doar dacă stabilește că aceasta nu poate fi asigurată în circumstanțe comerciale obișnuite sau prin intermediul altor instrumente de politică publică.

La rândul său, așa cum am precizat la pct. 2, și Comisia Europeană acordă o importanță deosebită respectării principiului minime distorsionări a pieței și promovării concurenței, considerând prioritară utilizarea resurselor puse la dispoziție prin programele finanțate din fonduri europene în detrimentul mecanismului de serviciu universal care ar putea presupune inclusiv utilizarea unor fonduri colectate de la operatorii prezenți pe piața comunicațiilor electronice din România pentru finanțarea obligațiilor de serviciu universal.

Pe cale de consecință, MCID va acționa în vederea limitării posibilelor efecte negative asupra concurenței, luând în considerare existența programelor europene care au în centru creșterea disponibilității serviciilor de acces la internet în bandă largă.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022D2481&from=EN> — Decizia (UE) 2022/2 481 a Parlamentului European și a

Planul național de redresare și reziliență (PNRR)

PNRR presupune implementarea unei scheme de sprijinire a utilizării serviciilor de comunicații prin diferite tipuri de instrumente pentru beneficiari, cu accent pe zonele albe³, printr-o alocare de 94 milioane de euro.

Chiar și în condițiile menținerii unei dinamici concurențiale sănătoase pe termen lung, precum și a implementării reformelor asumate, piața nu poate livra conectivitate în toate localitățile din România, conform obiectivelor UE 2025. Astfel, programul urmărește acoperirea cu servicii de acces la internet de mare viteză, la punct fix, a aproximativ 945 de localități (sate, inclusiv zonele locuite defavorizate, precum cartierele marginase urbane sau rurale neacoperite de servicii de date sau așezările informale) în care piața nu poate livra astfel de servicii prin forțe proprii, la nivel național. Din perspectiva implementării Pilonului european al drepturilor sociale, această investiție urmărește să contribuie la îmbunătățirea situației privind dimensiunea „conectivitate” a indicelui economiei și societății digitale în conformitate cu Tabloul de bord social revizuit.

Au fost identificate două măsuri de investiții prioritare:

1. Prioritate absolută (P1), localități rurale complet albe, nedeservite cu rețele fixe, dar în care există cerere latentă și/sau inductori socioeconomi (școală, grădiniță, dispensar, instituție publică etc.). Este vorba în principal de localități rurale de mici dimensiuni (min. 50 locuitori/20 gospodării), în condiții geografice deosebite (de exemplu, rural îndepărtat, enclavizat, geografie atipică etc.). Prezența în aceste localități a unor inductori socioeconomi nedeserviți de internet reprezintă o mare pierdere de bunăstare socială pentru perspectivele de dezvoltare a respectivei comunități, precum și indicii rezonabile privind relevanța și consistența cererii de internet de mare viteză (estimare de minimum 200—250 de astfel de localități).

2. Prioritate subiacentă (P2), localități rurale insuficient deservite cu rețele fixe, în care vitezele nu pot fi îmbunătățite prin forțele piețelor și pe baza angajamentelor rezonabile de investiții ale operatorilor. (estimare minimum 540—590 de astfel de localități).

Nu vor fi eligibile pentru finanțare localitățile pentru care vor exista planuri credibile de dezvoltare a unei rețele fixe de mare viteză în următorii 3 ani.

Din experiențele avute anterior a rezultat că succesul implementării unui proiect de ajutor de stat pentru creșterea gradului de conectivitate depinde foarte mult de implicarea autorităților locale care cunosc nevoile comunității și sunt în măsură să înlăture anumite bariere administrative. Prin urmare, localitățile eligibile pentru finanțarea publică se vor stabili în ordinea solicitărilor primite din partea autorităților locale care se angajează să parcurgă, în condiții facile și cu celeritate, procedurile de autorizare necesare și să perceapă tarife reduse sau chiar 0 (zero) pentru accesul tuturor operatorilor de comunicații electronice pe proprietatea publică a unității administrativ-teritoriale în cauză.

Vor fi finanțate următoarele:

— infrastructură pasivă (stâlpi, canalizație subterană etc.) + elemente de rețea activă;

— segment de distribuție (backhaul) + segment de acces (last mile);

— realizarea unei rețele noi sau modernizarea unei rețele existente.

Investiția vizează următoarele:

— acoperirea cu internet de mare viteză a aproximativ 30.000—40.000 de gospodării rurale îndepărtate, precum și a 200—250 de inductori socioeconomi, care ar fi rămas neacoperite cu niciun fel de rețele în absența intervenției;

— îmbunătățirea acoperirii la internet pentru aproximativ 80.000—90.000 de gospodării rurale, precum și a 500—600 de inductori socioeconomi, care nu ar putea beneficia de upgrade în absența intervenției;

— conectarea la internet de mare viteză a 600 de inductori socioeconomi suplimentari și a 60.000 de gospodării (estimare take up);

— va fi realizată conectare la internet de mare viteză (viteza minimă de cel puțin 100 Mbps actualizabilă).

Fondurile de coeziune

În ceea ce privește utilizarea altor instrumente care au un potențial de distorsionare a pieței mai redus decât mecanismul de serviciu universal, menționăm utilizarea fondurilor europene disponibile prin politica de coeziune, prin programe dedicate acoperirii cu servicii de acces la internet în zonele albe, cum ar fi Programul operațional Competitivitate (POC) 2014—2020, axa prioritară 2 — Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitală competitivă, acțiunea 2.1.1:

— Îmbunătățirea infrastructurii în bandă largă și a accesului la internet (proiectul Ro-NET — Dezvoltarea infrastructurii de bandă largă în zone nedeservite)

• Este unul dintre cele mai mari proiecte de comunicații implementat în România.

• Valoarea totală aprobată de 85,52 milioane euro, din care contribuția CE este de 69,04 milioane euro.

• În vederea finanțării proiectului din FEDR, implementarea Ro-NET a fost împărțită în două faze clar definite atât din punct de vedere fizic, cât și financiar:

— faza I, cu un buget de 15,19 milioane euro, din POS CCE 2007—2013, și

— faza II, cu un buget de 53,85 milioane euro, din POC 2014—2020.

• Proiectul a presupus realizarea unei infrastructuri de comunicații de cca 4.000 km pentru 695 de localități eligibile dintr-un total de 783 de localități vizate inițial.

• Peste 100.000 de gospodării cu cca 400.000 de locuitori, 8.500 de întreprinderi și 2.800 de instituții publice vor putea să se conecteze la internet de mare viteză.

• Infrastructura nou-creată care rămâne în proprietatea statului român va oferi acces deschis și nediscriminatoriu tuturor părților interesate.

Totodată, îmbunătățirea infrastructurii în bandă largă (NGA) și a accesului la internet face obiectul unei alte scheme de ajutor de stat⁴ cu un buget total estimat de maximum 63.788.552,64 euro (FEDR+BS), din care 54.220.269,74 euro FEDR și 9.568.282,90 euro buget de stat.

Schema de ajutor de stat se aplică în cadrul axei prioritare 2 a Programului operațional Competitivitate, acțiunea 2.1.1 „Îmbunătățirea infrastructurii în bandă largă și a accesului la internet” și vizează atingerea obiectivului specific O.S 2.1 „Extinderea și dezvoltarea infrastructurii de comunicații în bandă largă de mare viteză”.

Schema de ajutor de stat se aplică zonelor albe din România, situate în regiunile mai puțin dezvoltate (Regiunea de dezvoltare Nord-Vest, Centru, Nord-Est, Sud-Est, Sud-Muntenia, Sud-Vest Oltenia, Vest).

În vederea utilizării graduale a pârgurilor avute la dispoziție, după epuizarea resurselor aflate la dispoziția instituțiilor statului prin programele finanțate prin fonduri europene care au ca scop creșterea disponibilității serviciilor de acces la internet în bandă largă, la un punct fix, prin dezvoltarea unor rețele de mare capacitate, ANCOM va evalua necesitatea elaborării unei decizii privind procedura și condițiile asociate de desemnare a unor furnizori de serviciu universal, urmărind asigurarea disponibilității serviciilor din sfera serviciului universal.

³ În înțelesul prezentului document, zonele albe sunt zonele neacoperite cu servicii în bandă largă.

⁴ Ordinul ministrului fondurilor europene și al ministrului comunicațiilor și societății informaționale nr. 568/3.09.2018 privind aprobarea Schemei de ajutor

3.2. Accesibilitatea serviciilor incluse în sfera serviciului universal

ANCOM analizează măsura în care tarifele cu amănuntul practicate în condiții comerciale pentru serviciile de acces funcțional la internet în bandă largă la un punct fix și pentru serviciile de comunicații de voce la un punct fix sunt accesibile pentru consumatorii cu venituri mici sau cu nevoi sociale speciale.

Această analiză va avea în vedere o serie de factori, cum ar fi: condițiile naționale specifice (PIB/cap de locuitor), cheltuielile înregistrate cu utilizarea serviciilor analizate, raportarea acestora la cheltuielile înregistrate cu alte servicii, capacitatea utilizatorilor de a-și monitoriza și controla cheltuielile implicate de utilizarea serviciilor de comunicații electronice, comportamentul de consum al acestora în diferite situații referitoare la condițiile de furnizare a serviciilor etc.

Dacă, în urma analizei efectuate, ANCOM determină că tarifele pentru serviciile incluse în sfera serviciului universal nu sunt accesibile, MCID stabilește categoriile de persoane care pot beneficia de opțiuni sau pachete tarifare diferite de cele practicate în condiții comerciale normale. Ulterior, ANCOM va impune, prin decizie, în sarcina tuturor furnizorilor de servicii de acces la internet și de comunicații de voce obligația de a oferi acestor consumatori opțiuni tarifare sau pachete tarifare diferite de cele practicate în condiții comerciale normale. În acest scop, furnizorii menționați anterior pot fi obligați să aplice tarife comune, inclusiv prin stabilirea unei medii pe zone geografice, pe teritoriul național, având în vedere condițiile specifice.

În situații excepționale, în special în cazul în care impunerea obligațiilor prevăzute mai sus în sarcina tuturor furnizorilor de servicii de acces la internet și de comunicații de voce ar constitui o sarcină administrativă sau financiară excesivă pentru stat sau pentru furnizorii de servicii de acces la internet și de comunicații de voce, prin decizia ANCOM se pot impune respectivele obligații prin desemnarea unuia sau mai multor furnizori de serviciu universal ce vor avea ca obligație acordarea unor tarife accesibile pentru serviciile incluse în sfera serviciului universal, pentru toți consumatorii care au venituri mici sau nevoi sociale speciale stabilite de către MCID. Aceștia vor beneficia de posibilitatea de a alege între mai mulți furnizori care oferă opțiuni tarifare sau pachete tarifare ce răspund nevoilor lor, cu excepția situațiilor în care garantarea unei astfel de posibilități este imposibilă sau ar genera o sarcină organizațională sau financiară excesivă suplimentară.

Impunerea acestor obligații va fi însoțită de o serie de garanții suplimentare pentru consumatorii stabiliți de către MCID, aceste garanții constând în stabilirea în mod transparent a condițiilor în care consumatorii beneficiază de opțiuni tarifare sau pachete tarifare diferite de cele practicate în condiții comerciale normale, publicarea acestora, precum și aplicarea lor în mod nediscriminatoriu de către furnizorii de servicii de acces la internet și de comunicații de voce, respectiv de către furnizorii de serviciu universal, după caz. Totodată, este de evidențiat și obligația furnizorilor de a informa ANCOM cu privire la detaliile ofertelor pentru persoanele cu venituri mici sau cu nevoi sociale speciale, în condițiile stabilite prin decizia autorității.

Pe de altă parte, având în vedere necesitatea existenței unui cadru procedural flexibil, care să țină cont de evoluțiile pieței, cadrul legal în vigoare conferă ANCOM prerogativa de a impune modificarea sau renunțarea la anumite opțiuni sau pachete tarifare.

La momentul redactării prezentului document de politici publice, pe baza datelor analizate, ANCOM consideră că, în condițiile actuale de piață, consumatorii serviciilor de acces la internet la un punct fix, precum și cei ai serviciilor de telefonie la un punct fix dețin și au acces la aceste servicii în condiții de accesibilitate a tarifelor.

Pentru a se asigura cu privire la menținerea acestei situații, ANCOM va analiza, o dată la 3 ani, nivelul de accesibilitate a tarifelor cu amănuntul pentru serviciile de acces funcțional la

la un punct fix, stabilind, cu luarea în considerare a condițiilor naționale, dacă tarifele cu amănuntul practicate în condiții comerciale sunt accesibile pentru consumatorii cu venituri mici sau cu nevoi sociale speciale.

3.3. Caracteristicile serviciului de acces funcțional la internet în bandă largă la un punct fix

Serviciile de acces la internet în bandă largă furnizate la punct fix sunt caracterizate de o conexiune ce oferă acces funcțional la internet, definită pe baza unei liste minime de servicii online ce permit participarea utilizatorilor finali la mediul social și economic. Astfel, setul minim de servicii, pe care serviciul de acces funcțional la internet în bandă largă trebuie să aibă capacitatea de a le susține în beneficiul consumatorilor, presupune:

- a) utilizarea serviciilor de poștă electronică;
- b) accesul la motoare de căutare care să permită căutarea și identificarea informațiilor;
- c) accesul la instrumente online de educație și de formare profesională de bază;
- d) accesul la ziare sau știri online;
- e) cumpărarea sau comandarea de bunuri sau servicii online;
- f) căutarea unui loc de muncă, precum și instrumente de căutare a unui loc de muncă;
- g) interacțiuni profesionale prin intermediul unor rețele dedicate;
- h) accesul la servicii bancare prin internet;
- i) utilizarea de servicii de e-guvernare;
- j) accesul la mijloace de comunicare socială și la servicii de mesagerie instantanee;
- k) inițierea și primirea de apeluri și apeluri video la calitate standard.

În România, serviciile de mai sus sunt acoperite de o gamă largă de viteze de transfer al datelor furnizate comercial prin intermediul mai multor tehnologii. În contextul diversificării rapide a conținutului digital, al interacțiunii din ce în ce mai frecvente prin intermediul platformelor de video streaming, precum și al extinderii accelerate a modalităților de lucru de acasă, a platformelor de telemedicină, e-learning, e-guvernare, e-commerce etc., viteza de transfer trebuie să fie asigurată de o conexiune fiabilă care să beneficieze de cele mai noi dezvoltări tehnologice. Accelerarea procesului digitalizării în România impune viteze de acces la internet adecvate pentru creșterea performanței în ceea ce privește indicatorii referitori la competențele digitale ale populației și pentru interacțiunea utilizatorilor cu un mediu economic digital și cu servicii publice digitale.

În vederea asigurării lățimii de bandă necesare pentru participarea consumatorilor din punct de vedere social și economic la societate, MCID a stabilit, prin intermediul Ordinului nr. 21.960/2022, caracteristicile serviciului de acces funcțional la internet în bandă largă la un punct fix, având în vedere condițiile naționale și lățimea de bandă minimă de care beneficiază majoritatea consumatorilor de pe teritoriul național și ținând cont de cele mai bune practici la nivel european.

La baza acestuia au stat inclusiv datele colectate de la furnizori de către ANCOM, la jumătatea anului 2022, potrivit cărora 88% dintre conexiunile de internet fix permit viteze maxime de transfer al datelor de 100 Mbps. De asemenea, penetrarea la nivel de gospodărie reflectă aceeași tendință majoritară de disponibilitate a unui nivel de 100 Mbps, cu o creștere constantă în ultima perioadă.

Totodată, conform raportului anual privind calitatea serviciului de acces la internet în 2021, elaborat de ANCOM pe baza măsurătorilor efectuate de utilizatori în cadrul platformei Netograf, viteza medie de download pentru serviciul de acces la internet la punct fix la nivel național a înregistrat o valoare de 259,8 Mbps, iar viteza medie de upload la nivel național a ajuns la 179,1 Mbps. Analizând datele din anul 2021 comparativ cu cele din anul 2020 la nivel național, s-a constatat o creștere a vitezei medii de download de aproximativ 40% și a vitezei medii

3.4. Finanțarea obligațiilor de serviciu universal

Conform art. 86 din OUG nr. 111/2011, în cazul în care ANCOM decide că din furnizarea serviciului universal rezultă un cost net care constituie o sarcină injustă pentru furnizorii de serviciu universal, prin hotărâre a Guvernului se va stabili un mecanism de compensare a acestui cost net. Sumele necesare compensării vor fi acoperite din bugetul de venituri și cheltuieli al ANCOM, în limita disponibilităților înregistrate de autoritate, reprezentând excedent din anii anteriori din fondul de serviciu universal și/sau din fonduri europene, dacă o astfel de sursă de finanțare este disponibilă și fezabilă.

Ca soluții complementare, în cazul în care necesarul de compensare a costului net total nu va putea fi acoperit din aceste surse de finanțare, aceleași dispoziții stabilesc că diferența va fi compensată prin utilizarea următoarelor modalități de finanțare, în mod individual sau cumulativ:

a) prin partajarea costului net al obligațiilor de serviciu universal între furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice, cu respectarea cadrului legal național și european din domeniul ajutorului de stat;

b) de la bugetul de venituri și cheltuieli al ANCOM, în limita creditelor bugetare aprobate cu această destinație de Parlament și fără a putea depăși disponibilitățile înregistrate de ANCOM, reprezentând excedent din anii anteriori din venituri proprii;

c) de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării, în limita creditelor bugetare aprobate cu această destinație prin legea bugetară anuală, cu respectarea cadrului legal național și european din domeniul ajutorului de stat.

Mecanismul de compensare a costului net va fi stabilit prin hotărâre de Guvern, cu respectarea principiilor transparenței, minimei atingeri aduse concurenței, nediscriminării și proporționalității.

În cazul în care se va decide compensarea costului net prin intermediul contribuțiilor financiare ale furnizorilor de rețele și servicii de comunicații electronice, ANCOM va identifica furnizorii care vor avea obligația să contribuie la compensare, stabilind cuantumul contribuțiilor datorate, modalitatea și termenul de plată, precum și orice alte elemente necesare în vederea funcționării acestui mecanism, cu respectarea principiilor obiectivității, transparenței, minimei atingeri aduse concurenței, nediscriminării și proporționalității.

4. Concluzii

Pe parcursul implementării măsurilor din cadrul setului de politici publice propuse, MCID va urmări aplicarea eficientă a obiectivelor stabilite, prin monitorizarea continuă a modului de desfășurare a acțiunilor întreprinse în direcția îndeplinirii acestor obiective, cu scopul de a identifica din timp tendințele de schimbare și de a elabora căi de acțiune adecvate noilor situații existente pe piață.

MCID consideră că programele de finanțare mai sus menționate, precum și elementele care se află la baza implementării serviciului universal în domeniul comunicațiilor electronice au un rol esențial în atingerea scopului comun național, și anume combaterea excluziunii sociale, în dezvoltarea regională și, mai ales, în asigurarea posibilității de comunicare pentru toți cetățenii, înlăturând astfel barierele din calea dezvoltării structurale a societății românești.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR
